

KÜHRNER ÉVA

Egyházi Könyvtárak

Egyesülésének konferenciája Nyíregyházán

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése (EKE) 1994-ben alakult, felekezeti hovatartozástól független, ökumenikus szervezet, mely minden évben más, olyan településen tartja éves közgyűlését és konferenciáját, ahol működik egyházi könyvtár. Az idén Nyíregyháza volt a „MEGÚJULVA – MEGMARADVA. Tradíció és innováció a muzeális gyűjteményekben” című találkozó helyszíne. Június 25–27. között a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolán vendégeskedett 36 egyházi könyvtár több mint 80 munkatársa az ország minden szegletéből, de még külhoni magyarlakta vidékekről is.

A szakmai konferencia első napján – dr. Véghseő Tamás rektor úr köszöntőjét követően – a könyvtáros, könyvtárosság identitásváltozásairól hallhattunk négy előadást a szakma neves képviselőinek tolmácsolásában. A második nap délelőttjén a muzeális gyűjteményekkel szembeni modern kihívások gyakorlati megoldásairól tartottak előadásokat az EKE tagkönyvtárainak szakemberei. A nívós szakmai programok mellett – mint az már tradíció – a vendégek megismerkedhettek egyházunk és térségünk kultúrtörténeti értékeivel is.

Nagy élményt jelentett a Szent Efrém férfikar ökumenikus hangáhitata a Szent Miklós-székesegyházban. A 2002-ben alakult világhírű kórus szoros kapcsolatot ápol a Magyar Görögkatolikus Egyházzal. Vezetője, a Liszt-díjas Bubnó Tamás érdemes művész főiskolánk oktatója. A kórus névadója, a kortársai által a „Szentlélek hárfája” megtisztelő címmel illetett Szent Efrém (306–373) énekeivel sok embert vezetett vissza az igaz útra. A hallgatóság ez alkalommal nemcsak csodálatos ortodox és bizánci dallamokat hallgathatott, hanem ízelítőt kapott a protestáns egyházak zsolnáiraiból is, megvalósítva ezzel az EKE azon hagyományát, hogy a konferencia nyitányaként ökumenikus istentiszteleten kérnek áldást a három együtt töltött napra. A hangversenyt megtisztelte jelenlétével Kocsis Fülöp érsek atya – aki egy ének erejéig közreműködőjévé is vált a hangversenynek – és Szocska A. Ábel püspök atya.

A vendégek megtekintették a Görögkatolikus Egyházművészeti Gyűjtemény kincseit, és látogatást tettek a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola Könyvtárában, ahol a szakmai kérdések megbeszélése mellett a görögkatolikusság kéziratos és nyomtatott ritkaságaiból készült kiállítás is várta őket. A tárlaton olyan ritkaságokat láthattak közelről, mint az Ivan Fjodorov által 1581-ben Osztrogon nyomtatott első teljes cirill betűs szentírást, az ún. Osztrogi Bibliát, vagy a közel múltban restaurált kéziratos könyveket, az ún. Piricsei kódexet és a Gyulaji evangéliumtöredéket. A vitrinekben helyet kaptak még az első görögkatolikus folyóiratok példányai, gazdagon illusztrált 17. századi

evangéliumok és a Krucsay Mihály által fordított, Lupess István által írt Liturgia eredetije és hasonmás kiadása.

A konferencia résztvevői a „Nyíregyháza egyháza” címet viselő séta keretében megismerkedtek a belvárossal. A nevezetes épületek, a város híres szülöttei emlékjeleinek, szobrainak megtekintése mellett felkeresték az öt nagy felekezet templomát, ahol az egyházközségek lelkészei, levéltárosai, presbiteri ismertették meg a jelenlévőkkel egyházközségük, gyülekezetük és templomuk történetét.

Az első állomás az 1873–1882 között épült, romantikus stílusú református templom volt, melynek helyén egykor a városunknak is nevet adó 14. századi templom állt. Alapfalai szépen kirajzolódnak a parókia új épületének padlóján. A puritán, de elegáns belsejű templom melletti gyülekezeti teremben láthatták az érdeklődők, hogyan él tovább a régi, festett fakazettás mennyezet hagyománya a 21. században.

Ezt követően az 1897-re felépült görögkatolikus Szent Miklós-székesegyházba vezetett az út. Majchricsné Ujteleki Zsuzsanna levéltáros nemcsak a templom és az egyházmege rövid történetével ismertette meg a látogatókat, hanem elmesélte a nem görögkatolikus felekezetbelieknek a gyönyörű ikonosztázionon látható szentképek elhelyezésének évszázados szabályait.

A csoport izgatottan lépett az 1924–32 között Baumhorn Lipót tervei szerint épített zsinagógába, melyben még a nyíregyháziak sem igen

jártak. Kertész Gábor tartott izgalmas vezetést. Meg lehetett csodálni a tóratekerceket és a Z. Szalai Pál helyi festőművész által készített freskókat.

A séta következő állomása a római katolikus székesegyház volt, ahol Nagy László irodigazgató úr fogadta a látogatókat. A Samassa József bíboros, egri érsek 1902-ben tartott aranymiséjének emlékére felépített templomot gyakran hasonlítják a szegedi dómhoz. Az 1904-re felépült Isten háza, melyet Nagy Virgil tervezett, tágas tereivel, diszkrét színeivel és szép oltáraival bővölte el vendégeinket.

Az ötödik meglátogatott templom a Nyíregyházát 1753-ban újraterelítő evangélikus tótok által, Giuseppe Aprilis tervei szerint, 1784–86 között felépített evangélikus nagytemplom volt. Vezetőnk, Belyus Beáta levéltáros beszélt a várost felépítő tirpákok templomépítő fáradozásairól, melynek emléke Nyíregyháza egyetlen „igazi” műemléke. Elmondása szerint a legújabb kutatások cáfolják azt a legendát, mely szerint a rokokóba hajló barokk főoltár Máriapócs görögkatolikus templomából származik. Igazi meglepetésként a vendégek hallhatták a harangjáték éppen megszólaló hangjait is.

Élménydús délutánt jelentett a „Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei templomtúra”, melynek keretében Máriapócs, Nyírbátor, Tákos és Csaroda országos hírű templomait keresték fel a kirándulók.

Máriapócsra dr. Janka György, főiskolánk tanára fogadta a kirándulókat, és tartott kimerítő templombemutatót. Ezt követően lehetőség nyílt betérni az 1749-ben itt letelepedett bazilita szerzetesek kolostorába is, ahol gazdag kiállítás várja az érdeklődőket.

A Báthori család ősi fészkeben két középkori templomot kerestek fel a vendégek. Az 1480-ban épült minorita templomban megcsodálhatták a gyönyörű, fából faragott oltárokat, köztük a világon egyedülálló „Krucsay-oltárt”, mely drámai módon mutatja be Jézus Krisztus szenvedéstörténetét.

Innen a közelmúltban megépült Várostarténeti sétányon sétált fel a társaság a református templomhoz. A sétány igazi kuriózum, mely szobron és reliefeken jeleníti meg a városhoz és a Báthoriakhoz kötődő történelmi eseményeket és legendákat.

A híres, hazánkban egyedülálló református templom elbűvölte méreteivel, hálóboltozatos mennyezetével a látogatókat, akárcsak az 1640 körül fából épült, négy fiatornyos, vaskos, zsindelel fedett harangláb. Tárnok Tamás lelkész úr beszélt a templom, a Báthori család és a település történetéről. A 2006-ban felújított Báthori-várkastélyra már csak egy futó pillantás jutott, hogy még időben Tákosra és Csarodára érjen a csapat, és megcsodálhassa a tákosi „mezitlábás Notre-Dame”-ot és a mosolygós szentek csarodai freskóit.

Mindkét kis faluban egy-egy helyi hölgy mutatta be a vendégeknek a községek és egyházak történetét. Messziről jött vendégeink ámulattal csodálták a tákosi, gyönyörű kazettás famennyezetet, és ismerték meg jelképeinek jelentését. Elbűvölte őket a Csaronda partján álló csarodai templom kecses tornya és a templombelső több száz éves freskói, a rájuk mosolygó szentek képével.

Vendégeink azzal búcsúztak megyéinktől, hogy ide még vissza kell térni – hosszabb időre.